

Загальні положення

Програма вступного іспиту з «Соціально-економічної географії світу» призначена для іноземних громадян, які вступають на навчання для здобуття ступеня бакалавра та магістра медичного спрямування за акредитованими освітніми програмами.

Зміст програми відповідає переліку тем з курсу соціально-економічної географії світу для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл України.

Програма покликана сприяти з'ясуванню у іноземного абітурієнта знань із соціально-економічної географії на рівні, достатньому для успішного навчання в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

Програма підготовлена на кафедрі мовної та профільної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Укладачі програми: доцент закладу вищої освіти Ганна БОНДАРЕНКО, доцент закладу вищої освіти Олена КОЗАК.

Тематичний план програми

ГЕОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД ЗЕМНОЇ КУЛІ

Загальні відомості щодо Земної кулі. Континенти Землі. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Форми рельєфу земної поверхні: рівнини, низовини, плоскогір'я, гори. Поняття про географічні карти. Типи карт. Масштаб на карті.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ

Політична карта світу.

Сучасна політична карта світу. Відмінності понять «територія», «країна», «державна», «залежна країна», «колонія».

Типологія країн світу: за розмірами територій, за чисельністю населення, за рівнем соціально-економічного розвитку, за особливостями географічного положення.

Форми правління країн світу. Форми адміністративно-територіального устрою.

Формування політичної карти світу на сучасному етапі. Міжнародні організації, їх функціональний і просторовий розподіл. Загальнополітичні

міжнародні організації (ООН, Рада Європи, Європейський Парламент) та спеціальні (Європейський союз, НАТО, ЮНЕСКО та інші організації).

Населення світу.

Чисельність населення Землі. Природний рух населення. Типи відтворення населення. Демографічні процеси та демографічна політика. Міграція населення, її види та причини. Міграційні процеси в світі.

Статевий склад населення. Віковий склад населення. Трудові ресурси.

Національний і мовний склад населення. Релігія, як явище культури. Світові релігії.

Розміщення населення. Основні фактори, які впливають на розміщення населення. Основні форми розселення населення світу. Міське і сільське розселення. Урбанізація.

Взаємодія суспільства і природи. Світові природні ресурси.

Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Природокористування: раціональне і нераціональне. Світові природні ресурси. Ресурсозабезпеченість. Географія світових природних ресурсів: мінеральних, земельних, лісових, водних, Світового океану, рекреаційних.

Світове господарство.

Сучасне світове господарство. Міжнародний географічний поділ праці (МГРТ). Етапи формування світового господарства. Галузева структура та територіальна організація виробництва.

Промисловість. Географія основних галузей промисловості світу (енергетика, металургія, машинобудування, хімічна промисловість, лісова і деревообробна промисловість, легка промисловість, харчова промисловість).

Світове сільське господарство: значення, внутрішньогалузева структура, міжгалузеві зв'язки.

Географія світового транспорту.

Глобальні проблеми людства.

Поняття про глобальні проблеми людства (проблеми війни та миру, проблеми сировини, екологічні та енергетичні, голоду, тероризму, епідемії). Роль світової громадськості у їх розв'язанні.

Всесвітні економічні відносини.

Форми всесвітніх економічних відносин. Інтернаціоналізація, інтеграція, інформатизація та глобалізація як найважливіші тенденції розвитку світового господарства.

**Питання до вступного іспиту
з соціально-економічної географії світу
для іноземних громадян, які вступають на навчання для здобуття
ступеня бакалавра та магістра медичного спрямування**

1. Загальні відомості щодо Земної кулі. Континенти Землі. Світовий океан.
2. Поняття про географічні карти. Типи карт. Масштаб на карті.
3. Сучасна політична карта світу. Відмінності понять «територія», «країна», «держава», «залежна країна», «колонія».
4. Міжнародні організації, їх функціональний і просторовий розподіл.
5. Типологія країн світу (за розмірами територій, за чисельністю населення, за особливостями географічного положення).
6. Типологія країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку.
7. Форми правління країн світу.
8. Форми адміністративно-територіального устрою.
9. Чисельність населення світу.
10. Природний рух населення. Типи відтворення населення.
11. Статевий і віковий склад населення. Трудові ресурси.
12. Склад населення (національний, мовний, релігійний).
13. Міграція населення, її види та причини.
14. Розміщення населення. Основні фактори, які впливають на розміщення населення.
15. Основні форми розселення населення світу. Міське і сільське розселення. Урбанізація.
16. Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Природокористування: раціональне і нераціональне.
17. Світові природні ресурси. Ресурсозабезпеченість.
18. Географія світових природних ресурсів: мінеральних, земельних, лісових, водних, Світового океану, рекреаційних.
19. Сучасне світове господарство. Міжнародний географічний поділ праці (МГПП).
20. Промисловість. Основні галузі промисловості світу.
21. Світове сільське господарство: значення, галузева структура.
22. Географія світового транспорту.
23. Поняття про глобальні проблеми людства (проблеми війни та миру, проблеми сировини, екологічні та енергетичні, голоду, тероризму, епідемій).
24. Всесвітні економічні відносини. Форми всесвітніх економічних відносин.

**Критерії оцінювання знань іноземних громадян
при вступному іспиті з предмету
«Соціально-економічна географія світу»
для здобуття ступеня бакалавра та магістра медичного спрямування**

Екзаменаційний контроль знань іноземних вступників проводиться у формі виконання тестових завдань та письмової відповіді на запропоноване питання в білеті. Завдання вступного іспиту охоплюють всю програму з предмету «Соціально-економічна географія світу». Загальна максимальна кількість балів, яку може отримати вступник – 200 балів.

1. Тестові завдання на множинний вибір. Вступникам пропонується тест, який включає 30 питань, кожне з питань оцінюється в 5 бали. Максимальна кількість балів за цю частину завдання складає 150 балів.

2. Письмова частина вступного іспиту складається з відповіді на 1 запитання. Максимальна кількість балів, яку можна отримати за письмову відповідь складає 50 балів.

Під час відповіді на запитання білету абітурієнт повинен показати наступні знання та вміння і отримати відповідну кількість балів:

1) Правильність викладу матеріалу та вміння розкрити зміст географічних понять, передбачених Програмою вступного іспиту з предмету «Соціально-економічна географія світу» – від 1 до 10 балів;

2) Розуміння соціально-економічної зумовленості світових процесів, правильність та логічна послідовність викладу матеріалу – від 1 до 10 балів;

3) Знання базової термінології по географії, точність наведених визначень, формулювань, фактів – від 1 до 10 балів;

4) Уміння працювати з географічними картами, аналізувати та використовувати картографічну інформацію, знати сучасну географічну картину світу, вільно застосовувати географічні поняття і визначення – від 1 до 10 балів.

5) Знання мови іспиту, культури мови, володіння географічною й суспільствознавчою термінологією – від 1 до 10 балів;

Кількість балів за одне запитання – від 1 до 50.

Максимальна кількість набраних балів за іспит складає 200 балів.

Іноземний вступник допускається до участі в конкурсному відборі, якщо він отримав оцінку не менше, ніж 100 балів.

Особи, які в ході співбесіди не показали рівень знань відповідний перерахованим критеріям, вважаються такими, що не склали вступний іспит з «Соціально-економічної географії світу».

Література

Основна література:

1. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія (рівень стандарту), підруч. для 10 кл. Кам'янець-Подільський, 2018. – 256 с.
2. Бойко В.М., Дитчук І.Л. та ін. Географія. Підручник для 9 кл., К.: 2017. – 272 с.
3. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. та ін. Географія. Підруч. для 10 кл. Київ, «Генеза». 2017. – 272 с.
4. Гільберг Т.Г. Географія. Підручник для 11 кл. К.: «Оріон», 2017. – 192 с.
5. Трохимчук С.В. Політична географія світу: навч. посібник/ С.В. Трохимчук, О.В. Федунь. – К.: Знання, 2007. – 422 с.
6. Політична географія і геополітика: навч. посібник/ Б.П. Яценко, В.І. Стафійчук, Ю.С. Брайчевський та ін. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.

Допоміжна література:

1. Паламарчук Л.Б., Гільберг Т.Г., Безуглий В.В. Географія 10 кл., Профільний рівень. Київ, «Генеза». 2010. – 304 с.
2. Кобернік С.Г. Географія в опорних схемах, таблицях та картосхемах. 9 клас. Кам'янець-Подільський, 2021. – 60 с.
3. Тускоз Жан. Міжнародне право/ Жан Тускоз. – К.: АртЕк, 1998. – 402 с.
4. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія / К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 416 с.

Голова предметної екзаменаційної комісії

Олена КОЗАК

Затверджено на засіданні Приймальної комісії
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Протокол № 3 від 17 квітня 2026 року

Відповідальний секретар
Приймальної комісії

Ганна ЗУБЕНКО